

Θάνος Νίκας: «Το να μπαίνεις στα παπούτσια του άλλου είναι ίσως από τις πιο ουσιώδεις λειτουργίες στη δουλειά του θεάτρου.»

lavart.gr/thanos-nikas-to-na-mpaineis-sta-papoutsia-tou-allou-einai-isis-apo-tis-pio-ousiodes-leitourgies-sti-douleia-tou-theatrou/
Lavart Group

April 30, 2018

Ο Θάνος Νίκας γράφει στη Lavart για το «Σεράγεβο 1914 – Μου είναι μικρός αυτός ο τάφος»...

Το ανθρώπινο όριο, η εσχατιά της δυνατότητας του ανθρώπου απέναντι στη ζωή, ασκούσε πάντα πάνω μου μια παράξενη γοητεία. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για τον άνθρωπο που έριξε την πιο διάσημη σφαίρα στην ιστορία, τον Γκαβρίλο Πρίντσιπ.

Μια σφαίρα που στάθηκε η αφορμή για να ξεκινήσει ο πρώτος και πιο αιματηρός πόλεμος στον 20ό αιώνα. Τα γεγονότα, λίγο πολύ γνωστά. Ο αρχιδούκας της Αυστρίας και διάδοχος της Αυστρο-ουγγρικής αυτοκρατορίας, σε μια εθιμοτυπική επίσκεψη στο Σεράγεβο, δολοφονείται από έναν 19χρονο φοιτητή, τον Γκαβρίλο Πρίντσιπ. Έναν μήνα μετά, η Αυστρία κηρύσσει τον πόλεμο στη Σερβία. Η Γερμανία εισβάλλει στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο και σε λίγες εβδομάδες η Ευρώπη μετατρέπεται σε σφαγείο. Αν για τον Χάινερ Μύλλερ η ιστορία της Ευρώπης είναι ένας σωρός από ερείπια, για τη Σερμπλιάνοβιτς είναι ένα σπίτι με δωμάτια που επικοινωνούν. Ό,τι συμβαίνει στο ένα δωμάτιο, αναπόφευκτα επηρεάζει και όλα τα υπόλοιπα.

Το όνομα Γκαβρίλο Πρίντσιπ, στα εκατό και πλέον χρόνια που μεσολάβησαν, άλλαξε πολλές φορές ιδιότητα. Ήρωας, στυγνός δολοφόνος ή τρομοκράτης είναι κάποια από τα επίθετα που αποδόθηκαν σε αυτόν τον νέο άνθρωπο. Μάλιστα, ο Ουίνστον Τσόρτσιλ τον είχε χαρακτηρίσει ως τον χειρότερο τρομοκράτη, ενώ στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού θεωρήθηκε ο πρόδρομος του Οσάμα Μπιν Λάντεν. Ο Πρίντσιπ, όμως, ήταν πάνω από όλα ένας ιδεαλιστής που οραματιζόταν την απελευθέρωση.

Οι πράξεις, βέβαια, είναι αυτές που μένουν, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για ένα γεγονός με τέτοιες συνέπειες. Σίγουρα ο Γκαβρίλο Πρίντσιπ πάτησε τη σκανδάλη, σίγουρα για κάποιους έγινε ήρωας, αλλά τρομοκράτη δε θα μπορούσα να τον χαρακτηρίσω σε καμία περίπτωση. Κανένας πόλεμος, άλλωστε, δεν έγινε για λόγους τιμής, δικαιοσύνης ή ανθρωπιάς, από την εποχή της Ωραίας Ελένης ακόμα. Ο πόλεμος θα ξεσπούσε έτσι κι αλλιώς, ο Πρίντσιπ έδωσε μόνο την αφορμή. Οι λεπτομέρειες, οι ασάφειες και οι αντιφάσεις πίσω από την πράξη αφορούν την Ιστορία, όχι την Τέχνη. Ο πεσμένος και όχι η πτώση αποτελεί το σώμα της δημιουργίας. Το να μπαίνεις στα παπούτσια του άλλου είναι ίσως από τις πιο ουσιώδεις λειτουργίες στη δουλειά του θεάτρου.

Η παράσταση αυτή από την αρχή της ήταν αυτό που λέμε *ευτυχής συνεργασία*. Έχοντας στα χέρια μας την εξαιρετική μετάφραση της Ισμήνης Ραντούλοβιτς, όλοι οι συντελεστές προχωρήσαμε πάνω και πέρα από τη δουλειά μας. Η έρευνα που υπάρχει πίσω από ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα μετατράπηκε σε προσωπικό φορτίο που ο καθένας από εμάς κουβάλησε ισόποσα. Ίσως επειδή έμοιαζε πολύ βαρύ εκείνο το “Nema Yugoslavia”.

Κείμενο: Θάνος Νίκας

Σεράγεβο 1914 – Μου είναι μικρός αυτός ο τάφος 10 – 13 Μαΐου 2018 στο Μικρό Θέατρο Μονής Λαζαριστών

Σχόλια
